

УКРАЇНСЬКА МОВА: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Питання української мови залишається важливим у контексті культурної ідентичності, державної політики та суспільного розвитку. Початок повномасштабної війни загострив мовне питання. Попри початкову поверхневу думку, що мова не на часі, дуже скоро значення інформаційної складової воєнних дій, навпаки, зросло.

Поточні проблеми і виклики української мови можна умовно поділити на два виміри: специфічні (притаманні саме нашій мові з огляду на історико-політичний контекст) та загальні (притаманні багатьом європейським мовам, крім, англійської).

Основні специфічні проблеми української мови сьогодні включають кілька ключових аспектів:

Проблема 1: Споживання російськомовного вмісту.

Незважаючи на активну підтримку української мови, значна частина населення продовжує вживати російськомовний вміст. Це пов'язано з історичними та сучасними соціокультурними факторами, які впливають на медіаспоживання.

Проблема 2: Недооцінка ролі мови в суспільстві.

Частина громадян не повністю усвідомлює значення української мови як державної, що ускладнює її використання в різних сферах, зокрема в обслуговуванні. Це перешкоджає її поширенню в повсякденному житті.

Проблема 3: Криза ідентичності.

Мова є одним з основних елементів національної ідентичності. Втім, через тривалу русифікацію частина населення не завжди сприймає її як визначальний чинник національної самоідентифікації, що створює бар'єри для її розвитку.

Ці проблеми породжують важливі виклики для українського суспільства:

Виклик 1: Перехід на україномовний вміст.

Одним із завдань є відмова від російськомовного вмісту на користь україномовного. Це потребує не тільки створення якісного українського продукту, але й його популяризації.

Виклик 2: Використання української в побуті.

Варто сприяти поширенню української мови в повсякденному спілкуванні, що сприятиме її інтеграції в суспільне життя. Українська має стати універсальним інструментом вираження будь-яких думок та почуттів. Не тільки мовою “високого” призначення: наука, освіта, робота, культура, а й мовою малозмістовного базікання, обурення та навіть лайки.

Виклик 3: Мислення українською.

Перехід на українську мову стосується не тільки мовлення, але й мислення. Лише тоді, коли люди почнуть думати рідною мовою, процес інтеграції стане повноцінним.

Вирішення цих питань є важливим для розвитку української мови та її ролі у формуванні національної ідентичності.

1. Поширення української мови як медійного продукту є ключовим викликом для подолання залежності від російськомовного вмісту, що сприятиме зміцненню культурної ідентичності.

2. Необхідність використання української у повсякденному житті підкреслює важливість мови як інструменту комунікації в різних соціальних сферах, що сприятиме її інтеграції в суспільство.

3. Перехід до мислення українською мовою є фундаментальним кроком до повної мовної інтеграції, який підсилить національну самоідентифікацію та культуру.

Загальні проблеми української мови зумовлені дуже сильною позицією англійської мови як мови міжнародного спілкування та англомовних науки та підприємництва як впроваджувачів нових наукових та побутових термінів.

Захаращеність іноземними словами. Ми звикли вживати іноземні терміни в науці, освіті, роботі та побуті. Прикро, коли маємо український відповідник, який або забутий (як “реченець” замість “дедлайну” та “пропозова” замість “пропозиції”) або відкидається (як “трактування” замість “тлумачення”). Пересічні люди не бачать в цьому проблеми, не розуміють, навіщо потрібна чистота мови (пуризм), лінуються згадувати, чим замінити запозичення.

На жаль, ЗМІ тільки сприяють захаращенню мови, хоча мали б виступати рушієм змін та бути зразком чистого мовлення.

Добре, що українська мова не є на 100% усталеною. Будь-який носій мови може вигадувати свої слова та пропонувати до вживання. Спочатку закинуті ентузіастами як мовна зухвалість, деякі слова вже знайшли прихильників та набули поширення в соціальних мережах та ЗМІ, як “світлина” замість “фотографії”, “речник” замість “спікеру” та “вподобайка” замість “лайку”. Дуже приємно бачити вивіску “Голярня”, а не “Барбершоп”.

Є дуже цікава Інтернет-сторінка slovotvir.org.ua, створена як майданчик для перекладів запозичених слів. Користувачі запропонували вже сотні відповідників, серед яких “стравопис” замість “меню”, “гортайчик” замість “планшету” та “зняток” замість “скріншоту”.

Якщо ЗМІ підхоплять ідею, то через 20 років постійного вживання люди забудуть, що то вигадані слова. Сама так свого часу вчинили чехи, словаки та хорвати. 1996 року Словаччина ухвалила закон, який передбачає значні стягнення за вживання іноземних слів у мас-медіа та змушує офіційні особи використовувати правильну словацьку мову.

Окремо стоїть проблема вживання русизмів у всіх сферах життя. І це трапляється не тільки в російськомовних та суржикомовних областях, а й на суто україномовній Галичині. Вживають, бо так зручно та так звикли.

Ще однією завадою поширенню української мови є сприйняття її молоддю як другорядної в порівнянні з англійською. Через це багато підписів та статусів у соцмережах робляться саме англійською, хоча читачами цього вмісту зазвичай є суто україномовні та російськомовні. Англійськомовні побажання та освідчення потрапляють навіть до листівок як надумана ознака певної статусності.

Козирь Валерія Станіславівна
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.
Державний біотехнологічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сучасний стан української мови є відображенням багатьох соціально-культурних і політичних факторів, які визначають її функціонування в суспільстві. У глобалізованому світі, де інформація поширюється миттєво, українська мова стикається з серйозними викликами, які потребують термінового вирішення. Необхідно усвідомити, що розвиток мови є не лише питанням культури, але й важливим соціальним завданням.

Сьогодні мова є основним елементом формування національної ідентичності, тому проблеми її розвитку заслуговують особливої уваги. Однією з основних проблем є використання української мови в повсякденному житті. Багато українців надавали перевагу російській мові, особливо в містах з розвинутою російськомовною інфраструктурою. З метою зміцнення статусу української мови необхідно розробити й реалізувати стратегії, які спонукатимуть населення до її активного використання в усіх сферах життя.

Освіта має вирішальне значення для розвитку української мови. Проте в багатьох навчальних закладах недостатньо уваги приділяється викладанню української мови та літератури.

Для покращення ситуації в освіті потрібно створити якісні навчальні матеріали українською мовою, а також забезпечити підготовку кваліфікованих викладачів, які зможуть ефективно навчати учнів та студентів.